

61415 aa
Kwidzyn, dnia 20. listopada 1920.r.

Powiatowe Rady Ludowe ziemi nadwiślańskiej na byłych obszarach plebiscytowych na wspólnym posiedzeniu w Kwidzynie dnia 18. listopada 1920.r. uchwały przedstawić Rządowi Polskiemu co następuje:

Powiatowe Rady Ludowe ziemi nadwiślańskiej są rzeczywistym i legalnym przedstawicielstwem tutejszej ludności polskiej i jako takie występują wobec władz niemieckich, które temuż przedstawicielstwu przyznawają prawo do obrony interesów ludności polskiej. Dlatego Powiatowe Rady Ludowe w obecności pana Kulerskiego, komisarza rządu przy komisji granicznej jako i w obecności delegatów Rady Pomorskiej, wysłanych z polecenia pana wojewody Brejskiego, wyrażają życzenie, aby Rząd Polski w sprawach dotyczących opieki nad tutejszą ludnością działał w porozumieniu z nimi.

Rady Ludowe ziem nadwiślańskich są przedstawicielstwem ludności polskiej liczącej obecnie przeszło 40 tysięcy dusz. Życie publiczne i społeczne skupia się w następujących instytucjach narodowych:

1. W 12 Towarzystwach Ludowych, a mianowicie Mikołajkach, Szenwizie, Waplewie, Nowym Targu, Starym Targu, Tropach, Kalwie, Pietrzwałdzie, Sztumie, Kwidzynie, Tychnowach i Jerzewie.
2. W 6 Kółkach Rolniczych, a mianowicie w Starym Targu, Pedstolinie, Wierzychowicach, Mikołajkach, Trzcianie i Tychnowach.
3. W 7 Kółkach Śpiewackich, a mianowicie w Sztumie, Pedstolinie, Trzcianie, Sadłukach, Mikołajkach, Kwidzynie i Tychnowach.
4. W 5 Filjach Zjednoczenia Zawodowego Polskiego, a mianowicie w Sztumie, Starym Targu, Tropach, Szenwizie

1. Kwidzynie.

5. W 6 Bankach Ludowych, a mianowicie w Sztumie, Starym Targu, Pierzchewicach / 2 banki /, w Kwidzynie i Tychnowach.

6. W 10 Ochronach, a mianowicie w Sztumie, Mikołajkach, Sadłukach, Starym Targu, Nowym Targu, Tróbach, Kalwie, Podstolinie, Kwidzynie i Tychnowach.

7. W 6 Towarzystwach Kobięcych, a mianowicie w Sztumie, Starym Targu, Podstolinie, Pierzchewicach, Mikołajkach i Waplewie.

Pozatem istnieją następujące towarzystwa:

Towarzystwo Ziemianek, Towarzystwo Młedzieży w Sztumie, Towarzystwo Młedych Kupców w Sztumie, Towarzystwo Robotników w Starym Targu, Towarzystwo Nauczycieli Polskich w Sztumie oraz Kółko Oświatowe Panien w Ramzach względnie Micherowie. Kilka Towarzystw Ludowych i innych istnieje pozatem w powiecie Suskim, a mianowicie w Biskupcu, Iławie i pobliskich wioskach. Te ostatnie są narazie nieczynne.

Polski majątek publiczny, pozostający po Warmińskim Komitecie Plebiscytem przedstawia się obecnie mniejwięcej następujące:

1. W nieruchomościach:

3 domy w Kwidzynie, 1 dom w Gardeji, 1 dom w Prabutach, 1 dom w Malberku, 1 domostwo w Starym Targu.

2. W ruchomościach:

7 samochodów, 6 maszyn do pisania, 3 kółka meterowe, około 1000 wałków gazetowego papieru rotacyjnego.

3. W hipotekach: 1 540 000 marek oraz mały zapas gotówki.

Praca narekowa, podtrzymana poprzednio przez Warmiński

Komitet Plebiscytowy obecnie zdana jest na własną inicjatywę żywe tętno życia narodowego, obudzonego propagandą plebiscytową, znacznie powoli stygnąć, o ile nie podejmie się natychmiast intensywnej i celowej pracy kulturalnej w rozmiarach daleko szerszych lecz na innych zasadach.

Rządowa Komisja Likwidacyjna, której zadaniem jest zliczenie majątku pozostałego po Warmińskim Komitecie Plebiscytowym i rozporządzenie tymże majątkiem w sposób dla narodu polskiego najkorzystniejszy, dotąd według przekonania wszystkich zebranych nie uczyniła żadnego kroku, któryby świadczył o jej zdolności do takiej pracy, a któryby przekonał tutejszą ludność, że dalsza praca Komisji Likwidacyjnej odbywać się będzie bez uszczerbku dla narodowych interesów tutejszych Polaków. Przeciwnie, dotychczasowe postępowanie Komisji Likwidacyjnej nacechowane jest kompletną niezajomością tutejszych stosunków, a powzięte przez nią decyzje pociągają za sobą wielką szkodę na przyszłość dla tutejszych mieszkańców i obecnie poważnie przynoszą straty skarbowi państwa polskiego. W szczególności wymienić należy następujące wypadki:

1. Dzierżawca hotelu w Iławie zamienił samowolnie hotel z Niemcem w Lubawie bez wiedzy Komisji Likwidacyjnej, która sprawy tej nigdy mimo żądania z jego strony definitywnie załatwić nie chciała.
2. Komisja Likwidacyjna nie załatwiła dotąd sprawy przewłaszczenia hotelu w Malborku, co grozi nam stratą całego obiektu, ponieważ prawo przewłaszczenia posiada jeszcze właściciel niemiecki.
3. Komisja Likwidacyjna zamieniła hotel Casino w Kwidzynie na hotel niemiecki w Chełmnie mimo jednomyślnego

nego protestu Powiatowej Rady Ludowej w Kwidzynie. Hotel w Chełmie, do którego Komisja Likwidacyjna dopłaciła blisko 200 000 marek niemieckich, nie ma dla terenu naszego żadnej wartości, przeciwnie transakcja ta była dla nas materialnie wielką stratą a moralnie stanowi dla ludności wielki ciężar. Przedstawicielstwo ludności tutejszej chciało do Casina przenieść Bank Ludowy oraz biura Powiatowej Rady Ludowej, ponieważ wypowiedziano im dotychczasowe lokale. Pomieszczenia w Casinie ewtl. także Konsulatu i opłacanie dzierżawy przez te instytucje tudzież wyprzedanie zapasu towarów i urządzenia hotelowego przyniosłoby nam znaczne korzyści materialne oraz utrzymało obecny stan posiadania polskiego na terenach naszych.

4. Komisja Likwidacyjna odstąpiła niemieckiemu nabywcy Casina na mieszkanie pokoje przeznaczone na ochronę w domu ochronki bez zapewnienia tejże innego lokalu.
5. Od miesięcy drukuje się dwie gazety u Kantera za drogie pieniądze. Komisja Likwidacyjna nie uważała za potrzebne wypowiedzieć natychmiast druk i użyć drukarnie, będące własnością Rządu Polskiego a stojące na terenie od miesięcy bezczynnie. Obecnie dopiero zdecydowała się Komisja Likwidacyjna ustawić własną drukarnię, która od trzech miesięcy mogła byłaby już w biegu. Skarb polski nie potrzebnie w ten sposób ponosi na korzyść firmy niemieckiej stratę, wynoszącą dziennie kilka tysięcy marek niemieckich.
6. Komisja Likwidacyjna zabrała ze sobą weksle i nie protestowała ich w swym czasie, przez co stały się one tylko obligacjami niepewnymi.

Gospedarka taka wzbudza u ludności polskiej przykre wra-

zenie a sprzedaż przez delegatów Rządu Polskiego nieruchomości dają właścicielom prywatnym zły przykład. Zebrani przedstawiciele tutejszej ludności aroczyście oświadczają, że każdej chwili chcą być Rządowi Polskiemu pomocni w likwidowaniu majątku, który okaże się niepotrzebny, jednakże usilnie proszą, aby z instytucji narodowych i z nieruchomości państwowych zatrzymane za każdą cenę tyle, ile do utrzymania narodowego życia polskiego tutejszych stron jest koniecznie potrzebnem.

Jednocześnie zaś uważamy za potrzebne co następuje:

1. Zatrzymanie w Kwidzynie Resursy celem pomieszczenia w niej drukarni, redakcji oraz pozostawienie także restauracji i sali; zatrzymanie domu na ochronkę, na biuro Rady Ludowej i Bank Ludowy.
2. Utrzymanie wszystkich możliwych ochron.
3. Zatrzymanie w Malborku hotelu polskiego, koniecznego z powodu nastąpić mającego podziału powiatu Sztumskiego między powiat Malborski i Kwidzyski.
4. Pozostawienie papiera gazetowego, maszyn do pisania oraz dwa samochody, koniecznie potrzebnych przy ustalaniu granicy i przy wyborach, z czego jeden samochód przeznaczony jest dla Olsztyńskiego.
5. Pozostawienie kapitału zakładowego dla Gazety Polskiej w wysokości faktycznego zapotrzebowania, określonego dokładnym budżetem.

Miejsca wydawania Gazety Polskiej nie przesądzamy a pozostawiamy decyzję osobnemu posiedzeniu, na którym ugodzą się między sobą Sztumska i Kwidzyska Rada Ludowa. W zasadzie uznajemy niemożliwość ogołacania Kwidzyna i jego okolicy z tak wybitnej ostoji życia polskiego lecz z drugiej strony widzimy konieczność uwzględnienia interesów ludności polskiej powiatu Sztumskiego przez stworzenie osobnej

ekspozytury redakcyjnej w Sztumie, połączonej z księgarnią ekspedycją, przyjmowaniem anonsów, druków itd.

Zebrańie uchwala przystąpić natychmiast do ukonstytuowania Związku wszystkich Polaków mieszkających w Prusach Wschodnich i Zachodnich i wyznacza na dzień 30. bm. do Olsztyna zebranie konstytucyjne, które wybierze centralny komitet Związku Polaków Prus Wschodnich. W skład tegoż komitetu wejdą przedstawiciele całej ludności polskiej ziem nadwiślańskich, Warmji i Mazur. Wobec tego upraszamy Rząd Polski, aby powstrzymał dalsze kroki Komisji Likwidacyjnej, która później z Związkiem Polaków co do likwidowania tutejszego majątku porozumieć się winna. Wyrażamy nadzieję, że Rząd Polski przekaże pozostały majątek do dyspozycji Związku Polaków, jako przedstawicielstwa tutejszej całej ludności polskiej. W każdym razie jednak trzeba, aby Rząd Polski odwołał dotychczasowych emisariuszy Komisji Likwidacyjnej, do których nie mamy zaufania.

Zebrani są zdecydowani, w razie gdyby niniejsza próba pozostała bez skutku, poruszyć sprawę publicznie w prasie pomorskiej i liczą z pewnością na to, że postowie z Pomorza w razie potrzeby wniosą w naszym interesie i w interesie stanu posiadania polskiego na byłych obszarach plebiscytowych interpelację w Sejmie.

Ponadto zabranie z bolem zaznacza, że tutejsza prasa niemiecka wykorzystuje dla propagandy przedplebiscytowej na Górnym Śląsku błędy popełnione przez Komisję Likwidacyjną, przedstawiając je jako niesprawiedliwe postępowanie Rządu Polskiego wobec ludności polskiej, którą podczas okresu plebiscytowego wszelkimi sposobami starał się pozyskać dla siebie a obecnie ją opuszcza.

Zarząd Powiatowej Rady Ludowej w Sztumie:

Nawrocki, Domanski, ks. Demski, Donimirski.

Za Powiatową Radę Ludową w Kwidzynie:

Wojtacki, Czerwiński, Wiśniewski, Odrowski.

Za zgodności podpisano
L. Rybyński
vice-konsul

Kwidzyn, dn. 22 listopada 1920

Własnoręcznie podpisane przez
vice-konsula Rybyńskiego
poświadczam.

Grudziądz, dnia 22 listopada 1920 r.

[Handwritten signature]
Starosta

GAZELNE DOWÓDZTWO WAJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L: Dz. 6141/3 dnia 18/XII 1920 r.

zabezp. Wydział

POLSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York